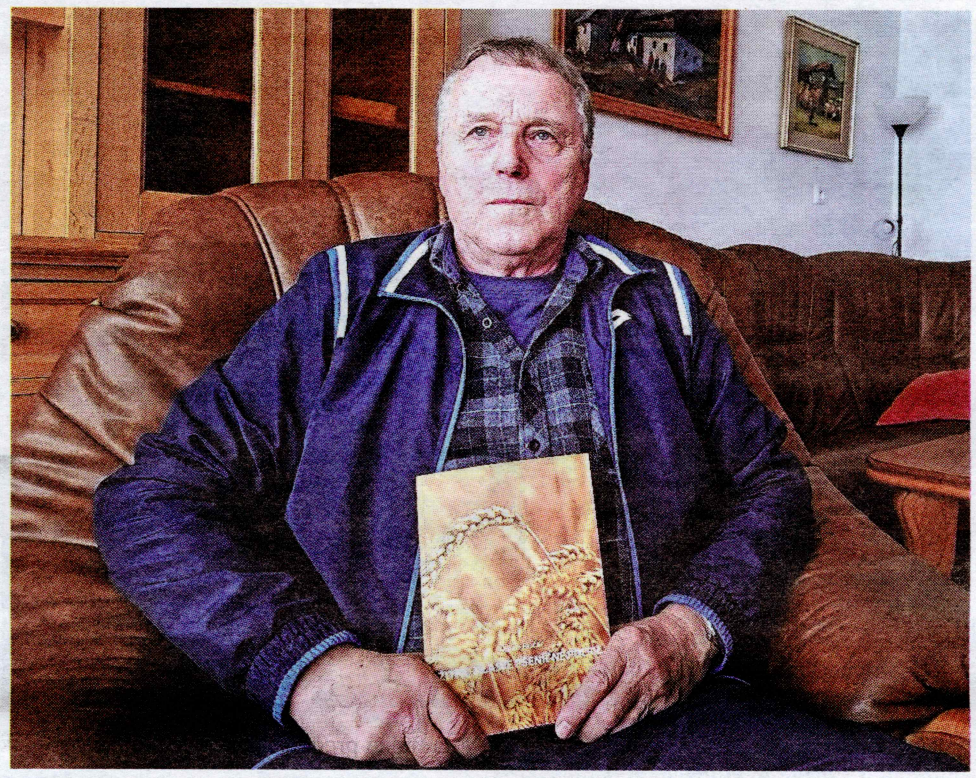
Pogovor

Zlomljeno klasje Pšenične Police

Milan Bučar

Milan Bučar iz Pšenične Police je v samozaložbi izdal roman Žitno klasje Pšenične Police. V njem je strnil predvojno, medvojno in povojno zgodovino kraja in okolice. Knjigo je napisal tudi kot opomin, da se taki časi ne bi več ponovili.

Jože Košnjek

Milan Bučar je prepričan, da je preveč ljudi umrlo po nedolžnem. Tudi zakonca Hribar, gospodarja Strmola, ki sta trpela »pod kladivom in nakovalom« nemških gospodarjev in partizanov. / Foto: Jože Košnjek

Žitno klasje Pšenične Police je naslov vašega knjižnega prvenca. Nekaj odlomkov smo objavili tudi v Gorenjskem glasu. Zakaj ste se lotili pisanja 347 strani obsegajočega romana?

To je moja prva in morda tudi zadnja knjiga. Napisal sem jo, ker sem verjetno zadnji človek v vasi, ki še ve, kaj se je dogajalo v naši vasi in okolici med drugo svetovno vojno. Ko se pogovarjam z mlajšimi, me sprašujejo, zakaj oni tega ne vedo. Zato, ker imamo Slovenci zlagano zgodovino. Žal! Govorjena beseda se pozabi, zapisana pa ostane zanamcem. Tudi kot opozorilo, naj se v morebitnih nevarnostih narodnega spopada ne sovražijo in ne pobijajo med seboj. Lahko smo desni, levi, črni, zeleni, samo smrtno sovražiti se ne smemo.

Ob izidu ste zapisali, da se je roman spisal sam od sebe. Vendar tako enostavno le ni bilo, saj je bilo treba zbrati in preveriti veliko pričevanj in dokumentov.

Res je. Zgodovina je bila že od otroštva naprej moja velika ljubezen. Še med počitnicami sem prebral zgodovinski učbenik za prihodnji razred. Zanima me tudi lokalna zgodovina. Z žalostjo opažam, da marsičesa o njej ne vemo. V moji soseščini se je v 19. stoletju rodil duhovnik Martin Pogačar, ki je imel pomembno vlogo v tedanji ljubljanski škofiji in je med drugim leta 1880, ko je Pšenična Polica pogorela, preskrbel brezobrestno posojilo, da so si lahko ljudje zgradili nove modernejše hiše in jih zaradi požarne varnosti pokrili z bobrovcem. Prav ta Pogačar je pomagal pripeljati v Cerklje tedanjega ljubljanskega župana Ivana Hribarja, ki je kupil kmetijo, ki je danes zgodovinska Hribarjeva hiša. Sodeloval je tudi pri popotresni obnovi Ljubljane. Pa v cerkljanski zgodovini ni o njem niti besede.

Zgodbo svojega romana z naslovom Žitno klasje Pšenične Police gradite na dveh osebah: na vašem očetu Francu Bučarju in na njegovem velikem prijatelju Vorancu Erzarju.

Moj oče, Belharjev po domače, je bil hlapec, ki so ga gruntarji neizmerno izkoriščali in ravnali z njim kot s sužnjem, živino. Če se je želel pozimi pogreti, je moral v hlev in se stisniti k teličku. Zato je bilo normalno, da je kuhal jezo in celo maščevalnost do gruntarjev. Njegov prijatelj Voranc Erzar, Robasov po domače, študent veterine, pa je bil nadpovprečno inteligenten, sposoben in radoživ fant. Mojega očeta je navduševal za marksizem, ki bo svetla prihodnost naših ljudi, v kateri ne bo izkoriščanja, revežev in hlapcev, brez krivic in davkov in v katerem bomo vsi enaki. Oče, ki je hrepenel po dostojanstvu, pravičnosti in normalnem življenju, ga je poslušal in obiskoval z njim partijske sestanke v Šenčurju, ki je bil takrat močna delavska vas s številno komunistično celico. Leta 1939 sta bila na ustanovnem sestanku šenčurskega Skoja. Razumljivo, da so mojega očeta zaradi razmer, v katerih je živel, te ideje navdušile. Voranc je imel brata Stanka, ki je bil duhovnik.

Milan Bučar je že nad trideset let podjetnik in prodajalec gradbenega materiala v Pšenični Polici. Zase pravi, da ni bil priden učenec, je pa odlično pisal. Njegov spis o poti na Krvavec, na kateri sta se s sošolcem izgubila, je učitelj prebral pred razredom. »Najbolj me je presenetilo, da je najslabši učenec napisal najboljši spis,« je dejal učitelj. »Od takrat naprej me ni več kaznoval, pa tudi sam sem se poboljšal,« je povedal Milan.

Potem je vzel usodo vašega očeta v roke stari oče po mamini strani.

Stari oče ga je nekega dne dobesedno potegnil iz gostilne in mu rekel, da gresta na pomembno pot, na takšno, na kakršni še ni bil. 'Če ne boš šel, boš vse življenje berač,' mu je dejal. Peljal ga je sem, kjer je sedaj moj dom, k Španu po domače, in mu rekel, da je zanj kupil to prazno domačijo, nekaj orodja in živine in da se bo tudi sam preselil sem. Jutri greva v Kranj k advokatu, mu je rekel, da prepiševa kmetijo nate, vendar se boš moral odpovedati gostilnam, pijančevanju, pretepanju, kartanju in drugim slabim navadam ter komunizmu. Pri slednjem sta se sprla, saj je moj oče verjel v te ideje. Ko pa mu je stari oče prinesel dve knjigi o početju komunistov v Rusiji in v Španiji, je prvič začel dvomiti o njihovih resničnih delih. Sprejel je pobudo starega očeta in začel gospodariti na Španovi domačiji.

Večinsko katoliško usmerjena vas Pšenična Polica za ideje komunizma in revolucije ni bila dovzetna, sta pa medvojni spopad in povojno nasilje terjala tudi v vaši vasi žrtve, za katere lahko rečemo, da so zlomljeno klasje Pšenične Police.

Vsi vaščani so bili katoliki. Po desetih božjih zapovedih so živeli na dvanajstih domačijah. Ni bilo ne tatu, ne lenuha, ne goljufa, sem zapisal v knjigi. Nove ideje so se ljudem zdele brezbožne. V vasi je bila samo Erzarjeva družina za partizane, vendar je bila poštena, garaška, sposobna. To je bila njihova odločitev. Štiri domačije se niso izrekale ne za eno in ne za drugo stran, druge pa so bile zaradi katoliške usmerjenosti in tradicije na domobranski strani. Vojna in povojni čas sta zahtevala 12 žrtev. Veliko preveč za našo majhno vas. Moj stric Janez Čarman je padel na ruski fronti. Voranca Erzarja so nekaj dni pred koncem vojne na zverinski način ubili domobranci, njegovi predvojni prijatelji. Njegovo telo so prerešetali s 27 streli z avtomata. Bogoslovca Mirka Remica so revolucionarji ubili pri Postojni, ostale vaščane pa so kot domobrance zaprli in jih ubili v povojnih pobojih, nekatere tudi na zahrbten način med potjo domov iz zaporov v Šentvidu. Po vojni so ubili tudi Vorančevega brata duhovnika Stanka Erzarja. Aretirali so ga na Jezerskem in odpeljali v smrt. Erzarjev oče je tako izgubil dva sinova: enega so ubili domobranci, enega pa komunisti! Danes je težko ocenjevati stvari za nazaj, vendar so povojni poboji naša slovenska sramota. Tudi v Franciji so po vojni obračunali s sodelavci okupatorja, vendar so jim sodili in svojcem dovolili, da so dobili trupla in jih dostojno pokopali.

Milan Bučar v romanu opisuje tudi bojno pot Krvavške čete. »To so bili pogumni fantje, ki so v težkih časih, v hudi zimi 1941/1942, začeli odpor z nekaj lovskimi puškami. Klanjam se takim partizanom, ne pa revoluciji, ki je bila veliko zlo in je bila kriva za poboje,« je zapisal. Piše o likvidaciji ljudi, ki so zavrnili sodelovanje z OF. Ko so leta 1942 pred ženo in otroki ubili Jožeta Jenka z Zgornjega Brnika, so se ljudje začeli spraševati, kaj se v resnici dogaja in ali gre res le za boj proti okupatorju.

Pišete tudi o trpljenju svojega očeta.

On je na srečo preživel, vendar je naša družina živela v revščini. Oblast nam ni bila naklonjena. Obvezna oddaja, podržavljenje zemlje in podobno. Pet otrok nas je bilo. Spominjam se, da nam je enkrat pomagal sosed, da smo sploh preživeli.

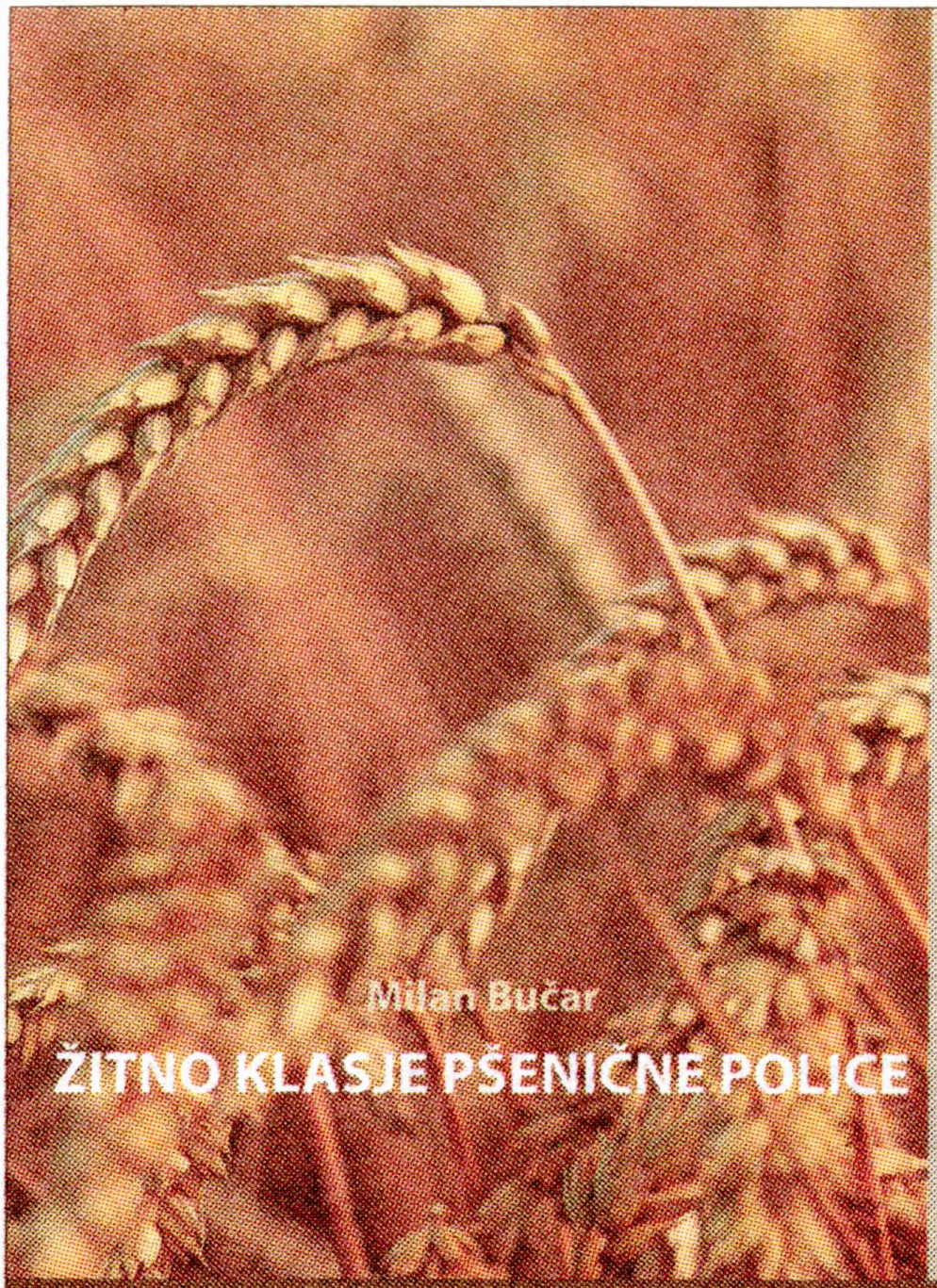
Prepričani ste, da bo čas zacelil vse rane. So rane, ki sta jih Pšenični Polici zarezala medvojni in povojni čas, zaceljene?

Ja, prepričan sem, da čas zaceli rane. Če ne v petdesetih, pa v stotih letih. Pšenična Polica je danes sodobna, za starejše skoraj neprepoznavna vas, in složna vas. Prijatelji smo in upam, da bomo taki tudi ostali. Upam, da bo šel po tej poti tudi naš narod.

Roman je tudi obsodba nasilja in sovraštva.

Ja. In to vsakega, ne glede na to, na kateri strani je bilo storjeno. Zaradi tega je naš narod doživel preveč hudega. Upam, da bo to nekoč samo zgodovina in da bodo naši zanamci o tem brali samo v knjigah. Tisti, ki so obremenjeni z zločini, so večinoma že pokojni. Ne zamerim jim. Mi pa imamo nalogo, da ohranimo naš narod v slogi, ne glede, h kateri strani se kdo prišteva.

»To je moja prva in morda tudi zadnja knjiga. Napisal sem jo, ker sem verjetno zadnji človek v vasi, ki še ve, kaj se je dogajalo v naši vasi in okolici med drugo svetovno vojno.«

Milan Bučar

ŽITNO KLASJE PŠENIČNE POLICE

Življenje piše najlepše romane in takšen roman se je spisal v moji vasi, Pšenični polici pri Cerkljah na Gorenjskem. Vse osebe so resnične in vsi dogodki so resnični, spremenil sem samo imena nekaterih oseb, da ne bi prizadel njihovih potomcev.

Milan Bučar

Mehka vezava, strani 348, cena je

20 EUR

\+ poštnina

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po telefonu št.: 04 201 42 41 ali na narocnine@g-glas.si.

Če želite, da vam jo pošljemo po pošti, se poštnina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Knjiga je naprodaj tudi pri podjetju Polica d.o.o., Pšenična polica 9, Cerklje na Gorenjskem.

Gorenjski Glas

www.gorenjskiglas.si